

קונטרס
ל"ג בעומר – תנש"א

מאת
כבוד קדושת
אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן
מליובאוויטש

הוצאה מיוחדת

יוצא לאור על ידי מערכת
"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות ושמונים לבריאה
שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

מוקדש

לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו

כ"ק אדמו"ר זי"ע

לזכות ולרפואה שלימה של

הרה"ת ר' זאב יחזקאל הכהן בן מינדל שיחי

בתוך שאר חולי עמו ישראל

נדפס על ידי ולזכות

הרה"ת ר' יוסף יצחק הכהן וזוגתו מרת נחמה דינה

ומשפחתם שיחיו

כ"ץ

מצד ענינו של האדם עצמו, זוכים לגילוי פנימיות התורה שיהי' לע"ל, שהגילוי אז יהי' נוסף על מצד מלמעלה אלא שזה יהי' ענינו דהעולם, כמ"ש הרמב"ם⁵¹ ולא יהי' עסק כל העולם אלא לדעת את ה' בלבד כו'⁵² שנאמר⁵³ כי מלאה הארץ דיעה את ה' כמים לים מכסים, בגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

©

Published and Copyright 2020 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5780 • 2020

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס

The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

(51) בסיום וחזתם ספרו.

(52) היינו, שזה (ידיעת ה') הוא העסק (והענין) דהעולם.

(53) ישע"י יא, ט.

שעשיית המחיצה מלכתחילה היא באופן שיש נתינת מקום שיהי' אני אעבור אליך ואתה תעבור אלי⁴⁵. והיינו, שהכוונה בעשיית המחיצה בין העליונים והתחתונים מלכתחילה היא בכדי שאח"כ יהי' החיבור דעליונים ותחתונים. וזה שבתחלה הי' צריך להיות המחיצה בין העליונים להתחתונים, הוא, כי הכוונה דדירה בתחתונים היא שהדירה תהי' בתחתון שאין תחתון למטה ממנו⁴⁶, ולכן היתה התהוות התחתונים ע"י מחיצה, דלא רק שבפועל אין מאיר בהם הגילויי דהעליונים אלא שישנה מחיצה ביניהם שהוא סימן ועדות שיהי' לא אעבור אליך ולא תעבור אלי⁴⁷, בכדי שע"י העבודה דישראל יהי' החיבור גם דתחתונים אלה [שיש גזירה⁴⁸ שלא יתחברו עם העליונים] עם העליונים. וזהו שהרמז דל"ג בעומר הוא בפסוק עד הגל הזה, כי זה שרשב"י בירר הגל והמחיצה הוא שעל ידו נתגלה ענין הפנימי דהצמצום עצמו⁴⁹, שהכוונה בהצמצום [שהיא ענינו הפנימי] היא בשביל הגילוי.

וזהו שהרמז דל"ג בעומר בפסוק גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך למדין מהרמז דל"ג בעומר שבפסוק עד הגל הזה, כי עיקר החידוש והעילוי דגל עיני ואביטה נפלאות מתורתך הוא שראיית הנפלאות דתורה תהי' (לא רק מפני שהנפלאות יהיו בגילוי, אלא) ע"י גל עיני, שהקב"ה יפקח את עיני האדם ויראה האדם את הנפלאות דתורה מצד ענינו של האדם (כנ"ל סעיף ד), ובכדי שהאדם התחתון יוכל לראות הנפלאות דתורה מצד ענינו, הוא ע"י הענין דל"ג בעומר המרומו בעד הגל הזה — גילוי ענינו הפנימי דהצמצום, שהצמצום הוא בשביל הגילוי.

יו"ד) וְעַיִן לימוד והפצת פנימיות התורה, תורתו של רשב"י, ובפרט כמו שנתגלתה בתורת החסידות, גילוי באופן דיתפרנסון, הבנה והשגה, ועד שהשכל דהאדם הלומד נעשה חד עם הענין שלומד⁵⁰ [שהוא ע"ד המבואר לעיל בענין גל עיני, שראיית הנפלאות דתורה היא

45) ראה גם לקו"ש ח"ה ע' 129. ושם, דזה שיש נתינת מקום שיהי' "אעבור" ו"תעבור" התנו בפירוש בהדיבור שלהם בענין הגל — לא תעבור גו' לרעה, ובפי' רש"י שם: אבל אתה עובר לפרקמטיא.

46) תניא רפ"ו.

47) ובלשון המדרש (הובא לעיל ס"ד) "שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי".

48) ראה הערה הקודמת.

49) ראה המשך תער"ב ח"ב ס"ע תקלב ואילך. תו"מ סה"מ ניסן ס"ע קצג ואילך. ובכ"מ.

50) ראה תניא פ"ה (ט, ב).

בס"ד.

פתח דבר

ע"פ בקשת רבים, הננו מוציאים לאור (בהוצאה מיוחדת) המאמר ד"ה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך שנאמר בהתוועדות ש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשל"ז (תדפיס מתורת מנחם — ספר המאמרים אייר ע' רצא ואילך).

המאמר הוגה בשעתו ע"י כ"ק אדמו"ר זי"ע, ויצא לאור בקונטרס ל"ג בעומר ה'תנש"א, שהוא קונטרס האחרון דל"ג בעומר שזכינו לעת עתה בהגהתו.

נדפס עתה מחדש בקשר עם הקאפיטל של כ"ק אדמו"ר דשנה זו — קאפיטל קי"ט (פסוק ח"י).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג אייר, ה'תש"פ,

שבעים שנה לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע,
ברוקלין, נ"י.

(וכו') שאומרים בתפלה, שהביאורים הכי נעלים צריכים להיות בהתאם [ועד שידיעתם תהי' מתוך] פירוש המילות דתפלה כמו שתינוק מבין. והגם שענין זה הוא בכל הענינים שבתורה, מ"מ, כיון שענין התפלה היא העלאה מלמטה למעלה, בירור וזיכוך האדם, לכן בתפלה ענין זה נוגע יותר (ע"ד שנתבאר לעיל בנוגע למצוות). ולכן, במאמר שרש מצות התפלה מובא הענין דאני מתפלל לדעת זה התינוק.

(ח) **וזהו** הקשר דשני הפסוקים שבהם מרומז הענין דל"ג בעומר, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך ועד הגל הזה, כי הגל שבין לבן ליעקב הוא דוגמת הגזירה והמחיצה בין העליונים להתחתונים שהיתה קודם מתן תורה. ומבואר בסידור שער הל"ג בעומר⁴², דבהגל שבין לבן ליעקב, שני ענינים. הגל שבין לבן העליון (שלמעלה מיעקב) ליעקב, והוא הפרסא שבין עולמות הא"ס שלמעלה מאצילות ואצילות. והגל שבין יעקב ולבן התחתון, הפרסא שבין אצילות לבי"ע. והרמז דל"ג בעומר בפסוק זה הוא, שע"י רשב"י נתברר הגל והמחיצה⁴³, המחיצה שבין לבן העליון ליעקב וגם המחיצה שבין יעקב ללבן התחתון. היינו, שגם בבי"ע ועד בעולם העשי' יהי' גילוי האצילות וגם גילוי האוא"ס שלמעלה מאצילות. וענין זה הוא גם התוכן דפסוק השני שמרמז על ל"ג בעומר, גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, שגם בענינים שבנגלה דתורה (בי"ע), וגם בלבושא דאורייתא, בהסיפורים דתורה (עשי"44), יהי' בגילוי הנפלאות דתורה, בחי' נשמתא דאורייתא (אצילות) וגם בחי' נשמתא דנשמתא (למעלה מאצילות).

(ט) **ולהוסיף**, דע"פ הידוע שכל הענינים שבתורה הם בתכלית הדיוק, צריך לומר, דזה שהפסוק עד הגל הזה [שמדבר בענין הגל והמחיצה שבין לבן ליעקב] מרמז על ל"ג בעומר שענינו הוא בירור הגל והמחיצה, הוא, כי זה שהסימן והעדות על אני לא אעבור אליך גוי' אתה לא תעבור אלי גוי' הי' שעשו גל, ולא שעשו חומה, הוא לרמז

42) דש, ג [תמו, סע"ב] ואילך. וראה בארוכה תו"ח ויצא לז, א ואילך. המשך תער"ב ח"א פק"ז (ע' רו [רעון] ואילך).

43) המשך חייב אדם לברך תרל"ח הנ"ל פכ"ה (ע' מב [ע' קנב ואילך]). ושם, שזהו ע"ד ענין מחצתי ואני ארפא (האזינו לב, לט. וראה קה"ר פ"א, ד) שיהי' לע"ל.

44) ראה לקו"ת ויקרא (ה, סע"א) מפע"ח (שער הנהגת הלימוד), שתלמוד ומשנה הם בבריאה וביצירה, ומקרא הוא בעשי'. ובהמשך הענין שם (ה, ב), שהסיפורים דתורה הם "דברים שלא ניתנו להתלבש למטה בחכמה ושכל כלל". ומזה מובן, שעיקר הענין ד"מקרא בעשי" הוא בהסיפורים דתורה שבכתב.

דכו"כ מצוות נתפרש גם כנגלה דתורה, גם ע"פ דרך הפשט [ועד שהטעם דכו"כ מצוות מפורש בקרא], ומכש"כ ע"פ דרך הרמז והדרוש, אלא שהטעם והכוונה דהמצוות שע"פ דרך הסוד (פנימיות התורה) הוא נעלה הרבה יותר, ועי"ז מיתוסף עומק וכו' גם בהטעם שע"פ נגלה. ויש לומר, דכמו שבנוגע לראיית הנפלאות דתורה, הבקשה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך היא שראיית הנפלאות דתורה (נשמתא ונשמתא לנשמתא) תהי' מתורתך, מענינים אלה שבגליא דתורה, מהגוף דתורה וגם מהלבוש דתורה (כנ"ל סעיף ד), עד"ז הוא בנוגע לכוונת המצוות, שהנפלאות דכוונת המצוות [כוונת האריז"ל, ולמעלה יותר] צריכים לראותם מתוך הכוונות שע"ד הפשט, ויתרה מזה – מתוך הכוונות ע"ד הפשט המובנים לבן חמש למקרא [שהם דוגמת לבושא דאורייתא, הסיפורים דתורה, שגם תינוקות לומדים אותם].

ז) **ולהוסיף**, דכוונת המצוות, נוגע ענין זה [שענינים הכי נעלים ידעו מענינים אלה כמו שהם בפשטות] עוד יותר מאשר בתורה. כי היתרון בזה שידיעת הנפלאות היא מהענינים שבפשטות הוא שע"ז תהי' ידיעת הנפלאות דהאדם גם מצד ענינו (כנ"ל סעיף ד), וכיון שענין המצוות הוא לצרף בהן את הבריות (כנ"ל סעיף ה), לפעול בירור וזיכוך בהאדם המקיים את המצוה, [דעיקר הבירור והזיכוך הוא ע"י כוונת המצוות⁴⁰, וכל שהכוונה היא נעלית יותר, הבירור והזיכוך הוא נעלה יותר], לכן, בענין המצוות נוגע עוד יותר שידיעת הנפלאות דכוונת המצוות תהי' מתוך הכוונות שבפשטות. ועפ"ז יש לבאר מה שמביא הצ"צ במאמר שרש מצות התפלה⁴¹ הלשון אני מתפלל לדעת זה התינוק. דלכאורה, במאמר שרש מצות התפלה מבאר ענין התפלה [בכלל, וגם כמה ענינים פרטיים דתפלה] ע"פ קבלה, ועוד יותר – ע"פ חסידות, ומה מקום במאמר זה להביא הענין דאני מתפלל לדעת זה התינוק. ויש לומר, שבזה מרמז, שהכוונות דתפלה בדרגות הכי נעלות צריכות להיות קשורות עם ענין התפלה כמו שהיא לדעת התינוק, הן בנוגע לכללות ענין התפלה – שידיעת ענין התפלה בדרגות הכי נעלות תהי' גם מענין התפלה כמו שתינוק מבין, והן בנוגע לביאור הענינים (הפסוקים, בקשות

תוכן המאמר

„גל גו' נפלאות“ – גילוי הנפלאות שבתורה שנמשך בל"ג (ג"ל) בעומר, יום הסתלקותו של רשב"י. ובזה ב' דרגות: „נשמתא“ (רזין) – הענינים שגילה בחייו, ו"נשמתא לנשמתא" (רזין דרזין) – הענינים שגילה ביום הסתלקותו.

טעם הלשון „גל עיני“ (ולא גילוי הנפלאות) – כי הכוונה בביטול המחיצה בין עליונים ותחתונים במתן-תורה (ועד"ז במתן-תורה דפנימיות התורה) הוא שהגילוי יהי' גם מצד ענינו של האדם („תחתונים יעלו לעליונים“). ולכן מביא הצ"צ פירוש השל"ה ש"נפלאות מתורתך" הו"ע כוונת המצוות, כי עליית התחתונים מודגשת בעיקר בקיום המצוות (משא"כ בלימוד התורה מודגש בעיקר הענין ד"עליונים ירדו לתחתונים"). וכשם שהבקשה היא שראיית הנפלאות דתורה תהי' מהענינים שבגליא דתורה („מתורתך“), כן הוא גם בנוגע לכוונת המצוות, שהבקשה היא לראות את הנפלאות שבהם מתוך הכוונות שעל דרך הפשט (ויתירה מזו, שענין זה נוגע עוד יותר במצוות, שענינם „לצרף בהן את הבריות“). וזוהי השייכות להכתוב „עד הגל הזה“, דקאי על הגל והמחיצה שבין העליון והתחתון, שע"י רשב"י נתברר גל זה (ולכן נעשה מתחלה באופן של „גל“, שיש נתינת מקום לעבור אותו, ולא באופן של חומה).

זכרון והתעוררות אהבתו ויראתו – והדרך לבוא לאהבתו ויראתו היא לימוד פנימיות התורה (כמובן גם מרמב"ם הל' יסודי התורה פ"ב ה"ב).

40) להעיר מסה"מ ה'תש"ב ע' 53.

41) פ"ח (בסהמ"צ להצ"צ ק"ח, א).

בס"ד. ש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשל"ז*

גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך¹, וכתב אדמו"ר מהר"ש במאמרו ע"פ זה², דע"פ מ"ש בסידור שער הל"ג בעומר: שהרמז בתורה על ל"ג בעומר הוא בפסוק: עד הגל הזה, גם הפסוק גל עיני יתבאר על ל"ג בעומר. וע"פ הידוע שכל הענינים שבתורה הם בתכלית הדיוק, יש לומר, דזה שהענין דל"ג בעומר שבפסוק גל עיני גו' למדין מהענין דל"ג בעומר שבפסוק עד הגל הזה, הוא, כי בכדי לבוא לענין גל עיני גו' הוא ע"י עד הגל הזה.

(ב) **והנה** השייכות דפסוק זה לל"ג בעומר יום ההסתלקות דרשב"י (בפשטות) הוא, כי ענינו של רשב"י הוא — שעל ידו הי' הגילוי דפנימיות התורה [וכמבואר בכ"מ³, שהגילוי דתורה הנגלית הי' ע"י משה רבינו והגילוי דפנימיות התורה הי' ע"י רשב"י⁴], ועיקר הגילוי הי' ביום הסתלקותו, כדאיתא בזהר⁵ שביום הסתלקותו גילה לתלמידיו "מלין קדישין" שלא גילה במשך כל ימי חייו (כי הענינים שגילה אז היו ענינים נעלים ביותר שאפילו רשב"י הי' מקודם ירא לגלותם⁶). וע"י

* יצא לאור בקונטרס ל"ג בעומר — תנש"א, "לקראת ל"ג בעומר .. יום ה', ל"ג בעומר, ה'תנש"א".

- 1) תהלים קיט, יח.
- 2) שבהמשך חייב אדם לברך תרל"ח פכ"ג (ע' לט ואילך [סה"מ תרל"ח ע' קמו ואילך]).*
- 3) וראה שם פכ"ה (ע' מא ע' קנא).
- 4) ד"ה עד הגל הזה (דש, ג [תמו, ב] ואילך).
- 5) ויצא לא, נב.
- 6) סידור שם (דש, סע"ב [תמו, רע"א]). ד"ה לה"ע הילולא דרשב"י עטר"ת (סה"מ עטר"ת ס"ע תיט ואילך). ועוד.
- 7) מוכן בפשטות, שבמתן תורה [שהי' ע"י משה רבינו] ניתן גם פנימיות התורה**, אלא שהגילוי דפנימיות התורה הי' ע"י רשב"י.
- 8) ראה אד"ז שם (רצא, סע"א) "מלין דחזילנא לגלאה".

* ראה ב"מפתח" להמשך, שפרקים כג"כ דההמשך הם מאמר בפני עצמו. ולהעיר, שלכאורה, התחלת המאמר הוא "גל עיני", אלא שניתוסף בתחילתו "והו שאמר דהעיה" בכדי לקשרו עם המאמרים שלפניו.

** כולל גם פנימיות התורה שתתגלה לע"ל. וכידוע שמתן תורה לא יהי' עוד הפעם (ראה סה"מ תר"ם ח"א ע' קעט, ע' רפד. תרמ"א ע' תיב. תרמ"ז ע' פז. תרנ"ו ע' שנו. המשך תרס"ו ע' כג [לב]. ע' תקמו [תש"ט]. תער"ב פקע"ט [ח"א ע' שסו [ח"ב ע' תקב]]. סה"מ עטר"ת ע' רצא. תרפ"ה ע' קצט. תש"ט ע' 57. ועוד).

ש"פ אמור, י"ט אייר, ה'תשל"ז

וע"פ מה שנתבאר לעיל (סעיף ד) שעיקר הכוונה בביטול הגזירה דמתן תורה הוא שהתחתונים יעלו למעלה, וכמו"כ הוא בנוגע לביטול הגזירה והמחיצה בנוגע לפנימיות התורה (גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך) שהעיקר הוא העלי' מלמטלמ"ע, צריך לומר, דאביטה נפלאות מתורתך נכלל גם ענין המצוות כמו שהם מצד נשמתא דאורייתא. ולכן מביא הצ"צ פירוש השל"ה דנפלאות מתורתך הם כוונת המצוות. והענין הוא, דבכדי שקיום המצוות יהי' כדבעי הוא ע"י לימוד התורה, דתלמוד מביא לידי מעשה³⁴. ויש לומר, דבכדי שמעשה המצוה (הגוף של המצוה³⁵) יהי' כדבעי הוא ע"י לימוד גליא דתורה (הגוף דתורה), ובכדי שכוונת המצוות (הנשמה דהמצוות³⁵) תהי' כדבעי הוא ע"י לימוד פנימיות התורה (נשמתא דאורייתא).

(ו) **והנה** כמו שבלימוד התורה (אפילו בנגלה דתורה, ומכש"כ בפנימיות התורה) יש ריבוי מדריגות עד אין קץ, כמו"כ הוא בקיום המצוות, אפילו במעשה המצוות ומכש"כ בכוונת המצוות, שיש בזה ריבוי מדריגות. ועפ"ז יובן מה שידוע³⁶ שמעשה המצוות נעשים לבושים להנשמה בג"ע התחתון ומכוונת המצוות נעשים לבושים בג"ע העליון, דלכאורה, הרי גם בג"ע התחתון עצמו, וכן בג"ע העליון עצמו, יש ריבוי מדריגות³⁷, ואיך אפשר שבכל המדריגות יהיו אותם הלבושים. והביאור בזה, דבמעשה המצוות וכן בכוונת המצוות יש ריבוי מדריגות כנ"ל.

והנה הגם שכוונת המצוה היא נשמת המצוה ששייכת בכלל לנשמתא דאורייתא, מ"מ, כו"כ ענינים דכוונת המצוות הם גם בנגלה דתורה. הן בנוגע הכוונה הכללית³⁸ דמצוות (שבכל המצוות בשוה) לקיים רצון ה' — דכוונה זו היא גם ע"פ נגלה דתורה (אלא שע"י לימוד פנימיות התורה, הכוונה והרצון דהאדם לקיים רצון ה' הוא באופן נעלה יותר³⁹), וגם הכוונות הפרטיות³⁸ שבכל מצוה בפרט, הרי הטעם והכוונה

34) קידושין מ, ב. ב"ק יז, א.

35) ראה תניא רפ"ח. של"ה רמט, סע"ב. וראה בהנסמן במפתח פסוקים ומחז"ל בתניא

[קה"ת תשמ"ה] ע' צ הערה 11.

36) אגה"ק סכ"ט (קנ, ב). תו"א שמות נג, ג. ובכ"מ.

37) תו"א מקץ לב, ד. ובכ"מ. וראה בהנסמן בתו"מ סה"מ אייר ע' רכד הערה 36.

38) ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' טו, ובהנסמן שם הערה 25, שבקיום המצוות צ"ל שתי

כוונות, כוונה כללית וכוונה פרטית.

39) להעיר מתניא פל"ט (נג, ב) "כמו שאין אדם עושה דבר בשביל חבירו למלאות רצונו

אא"כ אוהבו או ירא ממנו, כך אי אפשר לעשות לשמו ית' באמת למלאות רצונו לבד בלי

שבגליא דתורה. ויש לומר הביאור בזה, דכל הענינים שבעולם ושבאדם, התחלתם הוא בתורה²⁹. ולכן, ע"י שראיית הנפלאות דתורה (דהאדם) היא ע"י ענינים אלה שבגליא דתורה, היינו שהגוף והלבוש דתורה עצמו מגלה את הנשמה והנשמה דתורה, ע"י נעשה עד"ז גם בהאדם העוסק בתורה, דזה שרואה את הנפלאות דתורה הוא (גם) מצד עיניו דהאדם.

(ה) **והנה** שני הענינים הנ"ל שבביטול הגזירה והמחיצה בין עליונים לתחתונים שנתחדשו במתן תורה הם בכללות יותר תורה ומצוות. דענין ירידת העליונים למטה שנתחדש במתן תורה הוא בעיקר בתורה, וענין עליית התחתונים למעלה שנתחדש במתן תורה הוא בעיקר במצוות³⁰. והענין הוא, דמהחילוקים בין תורה למצוות הוא³¹, דהתורה היא דבר ה', חכמתו של הקב"ה, אלא שירדה למטה ונתלבשה בשכל אנושי בכדי שהאדם יוכל להבינה ולהשיגה, והמצוות שהם ציוויים להאדם, הכוונה והמבוקש בהם היא (לא הציווי עצמו, אלא) קיום הציווי שהאדם מקיים. וזהו שהענין דירידת העליונים למטה הוא בעיקר בתורה, דהתורה, שהיא חכמתו של הקב"ה, מקומה למעלה³², וזה שהתורה ניתנה למטה ונתלבשה בשכל אנושי ובדברים גשמיים הו"ע ירידת העליונים לתחתונים (משא"כ בנתינת המצוות למטה אין מודגש כ"כ הענין דירידת העליונים למטה, שהרי אדרבה, ענינם של המצוות (ציוויים) הוא שהאדם יקיים אותם). וענין התחתונים יעלו לעליונים הוא בעיקר במצוות. דבתורה, כיון שגם לאחר שירדה למטה היא דבר ה', לכן, גם בלימוד ועסק התורה דהאדם נרגש בעיקר ההמשכה מלמעלה, שהתורה היא חכמתו של הקב"ה נמשכת ומתלבשת בשכלו של האדם, ולא הברור והזיכך דשכל האדם. והענין שהתחתונים יעלו לעליונים מודגש בעיקר במצוות, דכיון שענין המצוות (ציוויים) הוא שהאדם יקיים את המצוות (כנ"ל), והכוונה בזה היא בכדי לצרף את הבריות³³, בכדי לברר ולזכך ולהעלות הכחות והאברים של האדם שמקיים את המצוה וגם את הדברים שבעולם שבהם מקיימים את המצוה ולעשותם כלים לאלקות, ענין המצוות הוא עליית התחתונים למעלה.

כתיבת המלין קדישין (ע"פ הציווי שלו⁹), נתגלו אח"כ לכל ישראל, ועד שנתגלו באופן דיתפרנסון¹⁰, בהבנה והשגה. שגם המשכת גילוי זה (הגילוי לכל ישראל ובאופן דיתפרנסון) היתה ביום הסתלקות רשב"י (ע"י כתיבתן של המלין קדישין אז, ע"פ הציווי שלו). ולהוסיף, דע"פ הידוע¹¹ שביום הסתלקותו של אדם מתגלה הפנימיות של כל עבודתו שעבד במשך כל ימי חייו, מובן, דביום הסתלקות רשב"י, נתגלה גם הפנימיות של הסודות שגילה במשך כל ימי חייו. ובכל שנה ושנה, ביום ל"ג בעומר, חוזר וניער הגילוי שהי' בל"ג בעומר בפעם הראשונה¹² — גילוי פנימיות התורה (תורתו של רשב"י). וכמוכן גם מהמבואר בכ"מ¹³ דבל"ג בעומר הוא מתן תורה¹⁴ דפנימיות התורה, בדוגמת חג השבועות שהוא זמן מתן תורה בכלל. דמזה מובן, דכמו שמתן תורה בחג השבועות הוא בכל שנה ושנה, כמו"כ מתן תורה דפנימיות התורה בל"ג בעומר הוא בכל שנה ושנה. וזהו שענין ל"ג בעומר מרומז בפסוק גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, כי נפלאות שבתורה הוא פנימיות התורה¹⁵, וענין גל גו' נפלאות הוא גילוי (גל מלשון גילוי¹⁶) הנפלאות דתורה (פנימיות התורה) שנמשך בג"ל (בל"ג בעומר).

- (9) ראה אד"ז שם (רפז, ב) "ר' אבא יכתוב". ויש לומר, דמהטעמים שצוה לכתוב הדברים שאמר אז דוקא, הוא, כי בענינים נעלים צריך פעולה מיוחדת שיהיו שייכים להעולם.
- (10) ראה תקו"ז ת"ו בסופו "כמה ב"נ לתא יתפרנסון מהאי חיבורא דילך כו". ובכסא מלך שם, דפירוש "יתפרנסון" הוא "יפורשו מאמריו העמוקים כו' שיבינו כו'". וראה לקו"ש ח"ג ע' 873.
- (11) ראה סידור שם (דש, סע"א [תמה, סע"ד] ואילך). וראה אגה"ק ביאור לסימן ז"ך (קמו, סע"א) וסימן כח (קמח, א).
- (12) ראה סה"מ ה'תש"ד ע' 13 ואילך. ובכ"מ.
- (13) המשך תרס"ו ע' ריט [רפט]. סה"מ ה'תש"ד ע' 211.
- (14) כ"ה הלשון ("מתן תורה") בהמשך תרס"ו שם. ובסה"מ ה'תש"ד שם "הנתינה דפני התורה". ולכאורה הכוונה היא להגילוי דפני התורה — ראה לעיל הערה 6.
- (15) ראה הקדמת הרמב"ם לפירוש המשניות (ד"ה אחר כן ראה), דאביטה נפלאות הו"ע דבש וחלב תחת לשונך* (שה"ש ד, יא), ובמס' חגיגה (יג, א) ** דבש וחלב הו"ע מעשה מרכבה — אוה"ת (יהל אור) לתהלים עה"פ (ע' תסא).
- (16) מצודת ציון עה"פ (תהלים קיט, יח).

- (29) ע"ד אסתכל באורייתא וברא עלמא (זח"ב קסא, א"ב).
- (30) להעיר מהידוע (תו"א בתחלתו (ושם ב, א). ובכ"מ. ובארוכה בלקו"ש ח"ט ע' 65) דתורה היא המשכה מלמעלמ"ט ומצוות העלאה מלמטלמ"ע.
- (31) ראה ספר השיחות תשמ"ח ח"א ע' 213. ח"ב ע' 666.
- (32) וראה תניא פ"ד (ח, ב) "התורה ירדה ממקום כבודה כו'".
- (33) ב"ר רפמ"ד. ושי"נ.

(* בפי"ה"מ להרמב"ם שם "ולגלות לו הסודות הגנוזות כו' ואביטה נפלאות". ויש לומר, דב"סודות הגנוזות" נכלל גם מעשה בראשית [כיון שאין זורשין בהם ברבים, רמב"ם הל' יסודי התורה פ"ד ה"י], ולכן מביא הצ"צ מ"ש הרמב"ם דנפלאות הו"ע דבש וחלב שקאי על מעשה מרכבה.

(**) וראה גם רמב"ם הל' יסודי התורה ספ"ב.

(ג) **ומבאר** בהמאמר¹⁷, דבנפלאות שבתורה (פנימיות התורה) שתי דרגות. והענין הוא, דאיתא בזהר¹⁸ שבתורה יש לבוש, גוף, נשמה ונשמה לנשמה. גליא דתורה הוא הלבוש והגוף דתורה [הסיפורים דתורה – לבוש, וההלכות דתורה – הגוף], והנשמה דתורה היא פנימיות התורה, שנחלקת בכללות לשתי דרגות. רזין דאורייתא (סתים) – נשמתא, ורזין דרזין (סתימא דכל סתימין) – נשמתא לנשמתא. והבקשה גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך (נפלאות לשון רבים) היא שיראה את שתי הדרגות דנפלאות שבתורה, רזין ורזין דרזין. ומבאר, שנשמתא היא בחינת נר"ן, ונשמתא לנשמתא היא בחינת ח"י. ואולי יש לומר, שהענינים דפנימיות התורה שגילה רשב"י במשך כל ימי חייו¹⁹ הם בחינת נשמתא דאורייתא, והענינים שגילה ביום הסתלקותו²⁰ הם בחינת נשמתא לנשמתא.

והנה ברשימות הצ"צ לתהלים עה"פ גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך²⁰ מביא מאמר הזהר הנ"ל שבתורה יש לבושא וגופא ונשמתא ונשמתא לנשמתא, ומבאר, שהבקשה גל עיני ואביטה נפלאות היא שיראה לא רק הלבוש לבד אלא גם נשמתא. ובהמשך הענין מביא פירוש השל"ה²¹ דאביטה נפלאות הוא כוונת המצוות. ולאחרי שמביא פירוש השל"ה ממשך לבאר שנפלאות הוא פנימיות התורה, נשמתא דאורייתא. וצריך להבין, דלכאורה הי' צריך תחלה לסיים ביאור הפירוש שנפלאות הוא נשמתא דאורייתא ולאח"כ להביא עוד פירוש שנפלאות הוא כוונת המצוות, ומזה שמביא פירוש זה באמצע הביאור שנפלאות הוא נשמתא דאורייתא, משמע, שהפירוש שנפלאות הוא כוונת המצוות נוגע לביאור והבנת הפירוש דאביטה נפלאות הוא שיראה נשמתא דאורייתא.

(ד) **ויובן** זה בהקדים מ"ש גל עיני גו' שמבקש מהקב"ה שיפקח את עיניו, דלכאורה, כיון שהסיבה לזה שע"ד הרגיל אין רואים את הנפלאות דתורה הוא (לא מצד החסרון דהכלים, אלא) לפי שהנפלאות

(17) פכ"ג (ע' לט).

(18) ח"ג קנב, א.

(19) מהחילוקים בין נר"י (נשמתא) לח"י (נשמתא לנשמתא) הוא, דנר"י הם מלובשים בגוף וחי' הם למעלה מהתלבשות בגוף. ויש לומר, דענין ההסתלקות הוא שהנשמה יוצאת מהגבלת כלי הגוף, דבכללות הו"ע ח"י שלמעלה מהתלבשות בגוף. וכאשר רשב"י "בעא לאסתלקא מן עלמא" (לשון הזהר שבהערה 7), (הגם שנשמתו היתה בהתלבשות בהגוף), האירה אצלו בחינה זו, ולכן גילה אז בחינת נשמתא דנשמתא (שבתורה).

(20) אוה"ת (יהל אור) לתהלים ס"ע תנט ואילך.

(21) בתחלתו (ב, א).

הם מכוסים ונעלמים [ויש לומר, שההעלם דבחינת נשמתא דאורייתא הוא מפני שהיא מלובשת בהגוף דתורה (גליא דתורה) שמעלים על הנשמה, וההעלם דבחינת נשמתא לנשמתא דאורייתא הוא (לא שהיא מלובשת באיזה דבר שמעלים עלי', אלא) שמצד עצמה היא בהעלם, העלם שלמעלה מגילוי], הוה לי' לבקש שהקב"ה יגלה את הנפלאות דתורה²², ומהי הבקשה גל עיני שהקב"ה יפקח את עיניו. ונקודת הביאור בזה, ע"פ מה דאיתא במדרש²³, משל למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך כשברא הקב"ה את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם²⁴, כשביקש ליתן התורה ביטל הגזירה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים, ואני המתחיל, שנאמר²⁵ וירד הוי' על הר סיני וכתוב²⁶ ואל משה אמר עלה אל הוי'. ומבואר במק"א²⁷, דהטעם שאומר התחתונים יעלו לעליונים לפני והעליונים ירדו לתחתונים, אף שירידת העליונים למטה היתה קודם, אני המתחיל, הוא, כי תכלית הכוונה דמתן תורה הוא התחתונים יעלו לעליונים [שהיו כלי לגילוי אלקות, ויתירה מזה שגם המשכת הגילוי בהם תהי' מצד ענינם וע"י עבודתם], אלא שבכדי שיוכל להיות עליית התחתונים למעלה הוא ע"י ירידת העליונים למטה, שהיא ההתחלה והנתינת כח על עליית התחתונים למעלה. ועד"ז הוא במתן תורה דפנימיות התורה שבל"ג בעומר, שהכוונה בביטול הגזירה והמחיצה בין עליונים ותחתונים בנוגע לפנימיות התורה היא, שהגילוי דפנימיות התורה שנמשך להאדם יהי' (גם) מצד האדם. וזהו גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך, שהקב"ה יפקח את עיני האדם ויראה את הנפלאות שבתורה (לא רק ע"י שהנפלאות יהיו בגילוי, אלא גם) מצד ענינו של האדם.

ועפ"ז יש לבאר מ"ש בהמאמר²⁸ דפירוש גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך הוא שראיית הנפלאות דתורה (נשמתא דאורייתא ונשמתא לנשמתא) תהי' מתורתך, מתורה הנגלית, דלכאורה, הרי העיקר הוא שיראה הנפלאות דתורה, ומהו היתרון בזה שיראה אותם ע"י הענינים

(22) וכמו "אראנו נפלאות" (מיכה ז, טו) שהקב"ה יראה את הנפלאות. ולהעיר מהמבואר באוה"ת לתהלים שם ובהמשך הנ"ל שם פכ"ה, דאביטה נפלאות הוא כענין "אראנו נפלאות".

(23) תנחומא וארא טו. שמו"ר פי"ב, ג. ועוד.

(24) תהלים קטו, טז.

(25) יתרו יט, כ.

(26) משפטים כד, א.

(27) לקר"ש ח"ח ע' 23.

(28) פכ"ג (ריש ע' מ).